

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Mesleki İnançlarının Zihinsel Yetersizliği Bireylere Yönelik Tutumlarına Etkisi

Zeynep AKYÜREK*¹ Nuri Berk GÜNGÖR² Serhat TURAN²
Zekeriya GÖKTAŞ²

¹Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, *BALIKESİR*

²Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, *BALIKESİR*

 10.31680/gaunjss.1734568

Orijinal Makale / Original Article

Geliş Tarihi / Received: 04.07.2025

Kabul Tarihi / Accepted: 12.10.2025

Yayın Tarihi / Published: 29.12.2025

Öz

Bu araştırmanın amacı beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının mesleki inançlarının zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik tutumlarına olan etkisinin belirlenmesidir. Araştırma grubunu, 2024-2025 akademik yılı güz döneminde Balıkesir Üniversitesi (n=87), Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi (n=69) ve Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nde (n=66) öğrenim gören 96 kadın, 126 erkek toplam 222 beden eğitimi ve spor öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde kurgulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; demografik bilgi formu, Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleki İnanç Ölçeği ve Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde; betimsel istatistiklerden, Bağımsız Örneklem t-Testi, One-Way ANOVA, Pearson Korelasyon ve Regresyon testlerinden faydalanılmıştır. Araştırmanın sonuçları dikkate alındığında; katılımcıların mesleki inanç ve zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik tutum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Buna ek olarak, zihinsel yetersizliği olan bir tanıdığa sahip olma durumuna göre mesleki inanç düzeylerinin anlamlı ve negatif yönlü bir farklılık gösterdiği, ancak zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik tutum düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, sınıf düzeyi ve yaş değişkenlerine göre katılımcıların mesleki inanç ve zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmanın problem cümlesi doğrultusunda, mesleki inancın zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik tutumu %41 oranında açıklama gücüne sahip olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, mesleki inanç düzeyi yüksek olan beden eğitimi öğretmeni adaylarının, zihinsel yetersizliği olan çocuklara karşı daha olumlu ve kapsayıcı tutumlar geliştirdikleri söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adayları, Zihinsel yetersizlik, Mesleki inanç, Tutum

The Effect of Physical Education and Sports Teacher Candidates' Professional Beliefs on Their Attitudes Toward Individuals with Mental Disabilities

Abstract

The purpose of this study is to determine the effect of physical education and sports teacher candidates' professional beliefs on their attitudes toward individuals with mental disabilities. The research group consists of 222 physical education and sports teacher candidates, including 96 women and 126 men, studying at Balıkesir University (n=87), Bandırma Onyedi Eylül University (n=69), and Kütahya Dumlupınar University (n=66) in the fall semester of the 2024-2025 academic year. The research was designed as a correlational survey model. The data collection tools used in the study were a demographic information form, the Physical Education Teaching Professional Belief Scale, and the Attitude Scale Towards Children with Mental Disabilities. Descriptive statistics, Independent Samples t-Test, One-Way ANOVA, Pearson Correlation, and Regression tests were used in the analysis of the data. Considering the results of the study, it was determined that the participants' levels of professional belief and attitudes towards children with mental disabilities did not show a significant difference according to the gender variable. In addition, it was found that professional belief levels showed a significant and negative difference based on having an acquaintance with a mental disability, but there was no significant difference in attitude levels towards children with mental disabilities. Furthermore, no significant difference was found in participants' professional belief and attitude levels toward children with intellectual disabilities based on class level and age variables. In line with the research question, it was determined that professional belief has a 41%

*Sorumlu Yazar: Zeynep AKYÜREK

E-mail: zzeynepakyurek@gmail.com

explanatory power for attitudes toward children with intellectual disabilities. In conclusion, it can be said that physical education teacher candidates with high levels of professional belief develop more positive and inclusive attitudes towards children with intellectual disabilities.

Keywords: Physical education and sports teacher candidates, Mental disability, Professional beliefs, Attitudes

Giriş

Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının mesleki inançları ve engelli bireylere yönelik tutumları, eğitim sürecinin merkezinde yer almakta ve kaydedilecek ilerlemeyi önemli ölçüde etkilemektedir (Morley ve ark., 2005; Şahin ve Güldenoğlu, 2013; Tripp ve ark., 2004). Beden eğitimi, bireyin yalnızca fiziksel yeteneklerin geliştirilmesiyle sınırlı kalmayıp, bireyin sosyal etkileşim becerilerini, öz disiplinini, takım ruhunu ve duygusal yaşamını da şekillendiren etkili bir eğitim aracıdır (Solakmur, 2017). Özellikle zihinsel yetersizliği olan bireyler için sporun iyileştirici ve bütünleştirici etkisi, toplumda artan farkındalıkla birlikte daha çok ön plana çıkmaktadır (Özdingç, 2005). Zihinsel yetersizliği olan bireylerin spor etkinliklerine katılımı, fiziksel gelişimlerinin yanı sıra toplumsal entegrasyon, özgüven ve sosyal uyum açısından da kritik öneme sahiptir (Güngör, Yılmaz ve İlhan, 2019). Bu nedenle, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin bu konudaki tutumları büyük önem taşımaktadır (Açak ve ark., 2016; Hatipoğlu ve Özcan, 2016; Kırımoğlu ve ark., 2017; Mestre ve ark., 2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zihinsel yetersizliği olan bireylerin spor etkinliklerine katılımını destekleme tutumları, bu bireylerin gelişimlerini etkileyen önemli bir unsur olmanın yanı sıra, öğretmenlerin mesleki inanç düzeyleri de bu süreçteki başarıyı belirleyen önemli bir faktördür (Sullivan ve ark., 2014).

Mesleki inanç, öğretmen adaylarının mesleki değerlerini, profesyonel kimlikleri ve inanç sistemlerini belirler. Bu inançlar, adayların mesleklerine olan bağlılıklarını, sorumluluklarını, öğretim yöntemlerini ve öğrencilere yaklaşım biçimlerini belirler (Adamakis ve Zounhia, 2016; Ünsal, 2021). Bandura'nın (1997) Sosyal Bilişsel Kuramı çerçevesinde ele alındığında, mesleki inanç kavramı öğretmenlerin öz-yeterlik algılarıyla yakından ilişkilidir. Bandura'ya göre bireyin belirli bir görevi başarıyla yerine getirebileceğine dair inancı, davranışlarını, çabasını ve kararlılığını doğrudan etkiler. Benzer biçimde, öğretmenlerin mesleki inançları da öğretim sürecindeki etkinliklerini, öğrenci başarısına yönelik beklentilerini ve sınıf içi etkileşim biçimlerini şekillendirir. Ayrıca Richardson (1996), öğretmen inançlarını öğretmenlerin deneyimleri, değerleri ve eğitim felsefeleriyle bütünleşen dinamik bir yapı olarak tanımlamaktadır. Bu çerçevede mesleki inanç, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik öz-yeterlik, motivasyon ve sorumluluk algılarının bilişsel bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

Dolayısıyla güçlü mesleki inançlara sahip öğretmen adaylarının, zihinsel yetersizliği olan bireylere daha olumlu tutumlar sergileyeceği ve sosyal, duygusal gelişimlerini destekleyen bir öğrenme ortamı sağlayacağı düşünülmektedir.

Mesleki inanç, öğretmenlerin işe bağlılık ve motivasyonlarını artırmanın ötesinde, öğrencilerin gelişimine yönelik sorumluluk alma isteğini de güçlendirir (Lumpe ve ark., 2012). Beden eğitimi ve spor öğretmenleri için bu inanç, yalnızca fiziksel becerilerin değil öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerinin de önemsendiği bir anlayışı yansıtır (Hamer ve Chida, 2009; Yaman, 2015). Özellikle zihinsel yetersizliği olan bireylerle çalışan öğretmenler, mesleki inançlarının gücü sayesinde karşılaştıkları zorlukları birer fırsata çevirerek, öğrencilerin potansiyellerini ortaya çıkarabilecek yenilikçi yaklaşımlar geliştirirler (Skaalvik ve Skaalvik 2010). Bu inanç, öğretmenleri sadece bilgi aktaran biri olmaktan çıkararak, öğrencilerin hayatlarına dokunan ve onlara rehberlik eden ilham verici bir rol model haline getirir (Özmutlu, 2018). Böylece mesleki inancın, öğretmenin rolünü güçlendirirken, zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin öğrenme süreçlerine de anlamlı bir katkı sağladığı düşünülmektedir.

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin spor etkinliklerine aktif katılımı, kapsayıcı eğitimi güçlendiren bir unsur olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin tutumları önem arz etmektedir (Açak ve ark., 2016; Hatipoğlu ve Özcan, 2016; Kırımoğlu ve ark., 2017; Mestre ve ark., 2019). Mesleki inançlar, öğretmen adaylarının zihinsel yetersizliği olan bireylerle etkileşimlerini ve bu bireylere sağladıkları destek ile rehberliğin kalitesini doğrudan etkileyebilir. Olumlu tutum sergileyen öğretmen adayları, engelli bireylerin potansiyellerini ortaya çıkarmalarına yardımcı olurken, katılımcı bir öğrenme ortamı oluşturma konusunda daha başarılı olurlar (Çolak ve Çetin, 2014). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, zihinsel yetersizliği olan bireylerin gereksinimlerini anlamalı ve onlara uygun stratejiler geliştirmelidir (Ammah ve Hodge, 2005). Bu nedenle, öğretmen eğitimi programlarında zihinsel yetersizliği olan bireylerle ilgili farkındalık oluşturmak ve olumlu tutumlar geliştirmek amacıyla çeşitli eğitim yöntemlerinin uygulanması önemlidir (Metin, 2018). Bu süreç, öğretmen adaylarının mesleki inançlarını pekiştirecek ve zihinsel yetersizliği olan bireylerle etkileşimlerinde daha verimli olmalarını sağlayacaktır (Çulhaoğlu-İmrak, 2009; Esentürk ve Güngör, 2020).

Bu çalışma, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının mesleki inançları ile zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak, öğretmen adaylarının mesleki yeterliliklerinin artırılmasına katkıda bulunmayı

hedeflemektedir. Literatürde, beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik tutumlarını ele alan çalışmalar bulunsa da (Gürsel, 2006; Kaya ve İlhan, 2024; Özer & Sungü, 2016; Yılmaz ve ark., 2024), mevcut araştırmaların büyük bölümü öğretmenlerin genel tutum ve farkındalık düzeylerine odaklanmış (Aküzüm ve Akbulut, 2021; Toy ve Duru, 2016) olup, mesleki inanç değişkenini merkeze alarak bu tutumları açıklamaya yönelmemiştir. Bu nedenle, araştırma mesleki inançların zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik tutumları açıklamadaki gücünü ortaya koyarak, öğretmen yetiştirme programlarının kapsayıcı eğitim anlayışı doğrultusunda yeniden yapılandırılmasına yönelik somut çıkarımlar sunabilir. Dolayısıyla bu çalışma, hem kuramsal düzeyde literatürdeki boşluğu doldurmayı hem de uygulamada öğretmen adaylarının kapsayıcı yaklaşımlarını güçlendirmeye yönelik öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının mesleki inançları ile zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi, nicel araştırma yaklaşımlarından biri olan "ilişkisel tarama modeli" ile incelenmesi hedeflenmiştir. İlişkisel tarama modeli, değişkenler arasındaki ilişkinin herhangi bir dış etki olmaksızın ele alındığı bir yöntemdir (Büyüköztürk ve ark., 2016). Araştırma sürecine başlanmadan önce, Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul'undan (E-19928322-050.04-483676, Tarih: 22.01.2025) gerekli olan izin alınmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 akademik yılının güz döneminde Balıkesir Üniversitesi (n=87), Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi (n=69) ve Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nde (n=66) öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem seçimi, zaman ve kaynak kullanımında verimlilik sağlamak amacıyla kolay ulaşılabilirlik ilkesi doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Bu örnekleme yöntemi, araştırmacıya zaman ve erişim açısından önemli kolaylıklar sağlamaktadır (Cohen ve ark., 2007). Ancak, bulguların genellenebilirliğini sınırlayan bir özelliğe sahiptir. Dolayısıyla, elde edilen sonuçlar yalnızca benzer özellikler taşıyan örneklem için geçerlidir. Bryman & Cramer, (2002) bir ölçek kullanıldığında örneklem büyüklüğünün, madde sayısının en az beş katı kadar olmasının yeterli olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmada kullanılan ölçek maddeleri dikkate alındığında ($37 \times 5 = 185$), toplam 222

kişilik örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu değerlendirilmiştir. Katılımcılara ait tanımlayıcı bilgiler Tablo 1’de verilmiştir

Tablo 1. Araştırmaya katılan bireylere ilişkin tanımlayıcı bilgiler

Değişkenler	Grup	N	%
Okul	Balıkesir Üniversitesi	87	39.2
	Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi	69	31.1
	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	66	29.7
Cinsiyet	Kadın	96	43.2
	Erkek	126	56.8
	Toplam	222	100
Sınıfı	1	45	20.3
	2	49	22.1
	3	71	32
	4	57	25.7
	Toplam	222	100
Yaş	17-18	35	15.8
	19-20	56	25.2
	21-22	68	30.6
	23 ve üzeri	63	28.4
Toplam	222	100	
Zihinsel Yetersizliği Olan Bir Tanıdığı Olma Durumu	Evet	57	25.7
	Hayır	165	74.3
	Toplam	222	100

Araştırmaya toplam 222 beden eğitimi ve spor öğretmeni adayı katılmıştır. Çoğunluğu (%63.7) erkekler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin sınıf aralığına bakıldığında en fazla bireyin 3.sınıfta (%32), en az bireyin ise 1.sınıfta (%20.3) yer aldığı görülmektedir Bireylerin yaş aralığına bakıldığında en fazla 21-22 yaş grubunda (%30.6), en az bireyin ise 17-18 yaşta (%15.8) yer aldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan kişilerin çoğunluğu (%74.3) zihinsel yetersizliği olan bir tanıdığı bulunmadığı görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Veriler, 2024-2025 eğitim öğretim döneminde araştırmacılar tarafından çevrimiçi form yöntemi ile toplanmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden beden eğitimi ve spor öğretmenliği adaylarına veri toplama formu sunulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu, Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleki İnanç Ölçeği ve Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleki İnanç Ölçeği

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, Fan ve ark. (2018) tarafından geliştirilen ve Türkçeye Uğraş ve Dindar (2019) tarafından uyarlanan “Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleki İnanç Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, “Beden Eğitime Verilen Değer” ile “Çalışma Arzusu” olmak üzere iki alt boyut ve toplam 11 maddeden oluşmaktadır.

Birinci alt boyut “Beden Eğitime Verilen Değer” altı; ikinci alt boyut “Çalışma Arzusu” ise beş maddeden meydana gelmektedir. Ölçek, “Kesinlikle katılmıyorum” (1) ile “Kesinlikle katılıyorum” (7) arasında derecelendirilen yedili Likert tipindedir; bu nedenle katılımcıların alabileceği puanlar 11 ile 77 arasında değişmektedir. Uğraş ve Dindar (2019) tarafından yürütülen çalışmada, yapılan doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucunda χ^2/sd (3.37), GFI (.91), CFI (.96), AGFI (.90), NFI (.95), IFI (.96) ve RMSEA (.07) değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği “Çalışma Arzusu” boyutunda 0,96; “Beden Eğitime Verilen Değer” boyutunda ise 0,97 Cronbach alfa katsayısı ile rapor edilmiştir. Mevcut araştırmada da örneklem üzerinde geçerlik ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan güvenilirlik incelemesinde Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, “Çalışma Arzusu” boyutu için 0,97; “Beden Eğitime Verilen Değer” boyutu için 0,95 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı ise 0,97’dir. Cronbach alfa değerlerinin (.95–.97) oldukça yüksek olması, maddeler arasında benzerlik olasılığına işaret etmekle birlikte, ölçeğin yüksek iç tutarlılığını da göstermektedir.

Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutum Ölçeği

Bu araştırmada, beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik tutumlarını değerlendirmek üzere, Süngü (2012) tarafından geliştirilen beşli Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Ölçek, 12 olumlu ve 9 olumsuz ifade olmak üzere toplam 21 maddeden ve beş alt boyuttan oluşmaktadır. DFA analizleri sonucunda χ^2/df (4.15), CFI (.96), NFI (.94), NNFI (.95), IFI (.96), PNFI (.88) ve RMSEA (.07) değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ile sınıanmış, “Yararlar” boyutu için 0,91, “Duygular” boyutu için 0,71, “Destekler” boyutu için 0,51, “Kabul” boyutu için 0,66 ve “Korkular” boyutu için 0,50 değerleri elde edilmiştir. Ölçeğin tamamı için rapor edilen Cronbach alfa değeri 0,85’tir. Bu çalışmanın örneklemine ilişkin analizde ise ölçeğin genel Cronbach alfa katsayısı 0,87 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin analizi

Araştırmanın veri analizi SPSS 27.0 yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin normalliği Shapiro–Wilk ve Kolmogorov–Smirnov testleriyle incelenmiş; ayrıca çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin ± 2 aralığında olup olmadığı kontrol edilmiştir (Tabachnick & Fidell, 2013). Bu bulgular doğrultusunda verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Tanımlayıcı istatistikler (frekans,

yüzde, ortalama ve standart sapma) katılımcıların demografik bilgilerini betimlemek için kullanılmıştır. Cinsiyet ve zihinsel yetersizliği olan bir tanıdığa sahip olma durumu değişkenlerine göre farkları incelemek amacıyla Bağımsız Örneklem t-Testi, sınıf ve yaş değişkenlerine göre farkları belirlemek için Tek One-Way ANOVA uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek üzere Pearson Korelasyon Analizi, mesleki inançların zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik tutumlar üzerindeki yordayıcı etkisini test etmek amacıyla ise Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Analizler SPSS 27.0 yazılımında yürütülmüş, veri düzenleme işlemleri Excel ortamında gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Tablo 2. Katılımcıların Mesleki İnanç ve Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutum Ölçeklerinden Aldıkları Ortalama Puanlar

Ölçekler	N	Min	Max	$\bar{x}$	SS
Mesleki İnanç Ölçeği	222	1.00	7.00	5.20	1.45
ZE Çocuklara Tutum Ölçeği	222	1.76	5.00	3.44	.54

Katılımcıların Mesleki İnanç Ölçeğinden aldıkları puan ortalaması ($\bar{x}$ =5.20), Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutum Ölçeğinden elde ettikleri puan ortalaması ise ($\bar{x}$ =3.44) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3. Mesleki İnanç ve Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutum Ölçeklerinden Alınan Ortalama Puanın Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	t	p
Mesleki İnanç	Kadın	96	5.05	1.40	-1.32	.18
	Erkek	126	5.32	1.48		
ZE Çocuklara Tutum	Kadın	96	3.41	.47	-.51	.60
	Erkek	126	3.45	.58		
	Toplam	222				

p<0.05

Katılımcıların karşılaştırmalı mesleki inanç ve zihinsel engelli çocuklara yönelik tutum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır, $t_1(220)=-1.32$, $p>.05$, $t_2(220)=-.51$, $p>.05$.

Tablo 4. Mesleki İnanç ve Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutum Ölçeklerinden Alınan Ortalama Puanın Zihinsel Yetersizliği Olan Bir Tanıdık Olma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Tanıdık	N	$\bar{x}$	S	t	p
Mesleki İnanç	Evet	57	4.75	1.49	-2.77	<.001
	Hayır	165	5.36	1.41		
ZE Çocuklara Tutum	Evet	57	3.43	.66	-.03	.96
	Hayır	165	3.44	.49		
	Toplam	222				

p<0.05

Katılımcıların mesleki inanç düzeylerinin, zihinsel yetersizliği olan bir tanıdığına sahip olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde bir farklılık gösterdiği bulunmuştur, $t_1(220) = -2.77$, $p < .05$. Zihinsel yetersizliği olan bir tanıdığı olmayan katılımcıların mesleki inanç düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Zihinsel engelli çocuklara yönelik tutum düzeylerinin ise zihinsel yetersizliği bir tanıdığına sahip olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir, $t(220) = -0.03$, $p > .05$.

Tablo 5. Mesleki İnanç ve Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutum Ölçeklerinden Alınan Ortalama Puanın Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre One-Way Anova Sonuçları

Ölçekler	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS	F	p
Mesleki İnanç	1.Sınıf	45	1.51	.22	.34	.79
	2.Sınıf	49	1.64	.23		
	3.Sınıf	71	1.34	.15		
	4.Sınıf	57	1.39	.18		
	Toplam	222	1.45	.09		
ZE Çocuklara Tutum	1.Sınıf	45	.53	.08	.74	.52
	2.Sınıf	49	.57	.08		
	3.Sınıf	71	.51	.06		
	4.Sınıf	57	.55	.07		
	Toplam	222	.54	.03		

$p < .05$

Tablo 5 incelendiğinde; mesleki inanç ve zihinsel engelli çocuklara yönelik tutumun sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ifade edilebilir, $F_1(3,218) = .34$; $p > 0,05$; $F_2(3,218) = .52$. ANOVA analizinde anlamlı bir farklılık bulunmadığından, post-hoc analizine gerek duyulmamıştır.

Tablo 6. Mesleki İnanç ve Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutum Ölçeklerinden Alınan Ortalama Puanın Yaş Değişkenine Göre One-Way Anova Sonuçları

Ölçekler	Yaş	N	$\bar{x}$	SS	F	P
Mesleki İnanç	17-18	35	5.00	.25	.91	.43
	19-20	56	5.14	.20		
	21-22	68	5.44	.14		
	23 ve üzeri	63	5.12	.19		
	Toplam	222	5.20	.09		
ZE Çocuklara Tutum	17-18	35	3.34	.09	.44	.72
	19-20	56	3.44	.06		
	21-22	68	3.46	.06		
	23 ve üzeri	63	3.46	.07		
	Toplam	222	3.44	.03		

$p < .05$

Tablo 6 incelendiğinde, mesleki inanç ve zihinsel engelli çocuklara yönelik tutumun yaş düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ifade edilebilir $F_1(3,218) = .91$; $p > 0,05$; $F_2(3,218) = .72$. ANOVA analizinde anlamlı bir farklılık bulunmadığından, post-hoc analizine gerek duyulmamıştır.

Tablo 7. Değişkenler Arası İlişkinin Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ile İncelenmesi

	Mesleki İnanç
ZE Çocuklara Tutum	.64**

**p<.01

Analiz sonuçları incelendiğinde, mesleki inanç ve zihinsel engelli çocuklara yönelik tutum arasında pozitif yönlü orta düzeyde ($r=.64$, $p<.01$), bir ilişkinin tespit edildiği görülmektedir.

Tablo 8. Mesleki İnançın Zihinsel Engelli Çocuklara Karşı Tutumlara Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Bulguları

Değişken	B	Std. Hata	β	T	p
Sabit	2.20	.10	---	21.16	<.001
Mesleki İnanç	.24	.02	.64	12.42	<.001

Bağımlı Değişken: ZE Çocuklara Tutum
R= .64 R²_{adj}=.41
F_(1,220) = 154.26 p=<.001

Tablo 8'deki Regresyon analizi bulguları, kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymuştur. Standardize edilmiş regresyon katsayısı (β) incelendiğinde, mesleki inanç düzeylerinin zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik tutum üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu belirlenmiştir ($\beta = .64$; $t=12.42$; $p<.001$). Bu sonuçlara göre, mesleki inanç değişkeni zihinsel engelli çocuklara ilişkin tutumdaki toplam varyansın %41'ini açıklamaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının mesleki inançlarının zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik tutumlarına etkisini inceleyen bu çalışmada elde edilen bulgular, literatürdeki benzer araştırmalarla karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Araştırmada elde edilen ilk bulgu katılımcıların mesleki inanç düzeyinin yüksek bir seviyede olduğudur. İlgili literatür incelendiğinde; Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2002) ve Çapa ve ark. (2005) öğretmenlerle, Türk (2009) ve Ünlü (2008) beden eğitimi ve spor öğretmenleriyle, Gençtürk (2008) ilköğretim öğretmenleriyle, Oğuz ve Topkaya (2008) ortaöğretim alan öğretmenleriyle, Varol (2007) beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarıyla gerçekleştirdikleri araştırma sonuçlarının benzerlik gösterdiği ifade edilebilir. Dolayısıyla, literatürün genelinde mesleki inanç özelliğinin katılımcılarda yüksek bir düzeyde tespit edildiği söylenebilir. Bu bulgu, öğretmen

yetiştirme programlarının adaylarda mesleki değerleri pekiştiren yapısı ve öğretmenlik mesleğinin toplumda saygın bir konuma sahip olmasıyla ilişkili olabilir. Söz konusu durum, öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik motivasyonlarını ve sorumluluk bilincini güçlendirmekte, dolayısıyla öğretim sürecinde daha yüksek bir özveri ve bağlılık sergilemelerine katkı sağlamaktadır. Bu noktadan hareketle, katılımcıların mesleki inançlarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını güçlendirdiği, eğitim-öğretim sürecindeki sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirmelerine olanak tanıdığı ve mesleklerinde daha başarılı olmak için çaba gösterdikleri söylenebilir.

Katılımcıların Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutum Ölçeğinden almış oldukları toplam puan ortalaması, zihinsel engelli çocuklara yönelik tutumun yüksek bir düzeyde olduğunu göstermektedir. İlgili literatür incelendiğinde araştırmanın sonuçlarını destekleyen nitelikte çalışmalara rastlanmıştır (Atasoy ve Peker, 2021; Bondurant, 2004; Lieberman ve ark., 2002). Say (2019)'ın spor yöneticilerinin zihinsel yetersizliği olanların sportif etkinliklerine yönelik tutum düzeylerini incelediği çalışması da araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu noktadan hareketle, katılımcıların zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik tutumlarının olumlu olduğu, bu tutumların zihinsel yetersizliği olan bireylerin toplumsal yaşama katılımını destekleyebilecek bir anlayış ve farkındalık geliştirdikleri söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bir başka sonuç, mesleki inanç ve zihinsel engellilere yönelik tutum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmadığıdır. Alanyazın incelendiğinde, Aküzüm ve Akbulut (2021) sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarını ve yeterliliklerini incelediği çalışma dolaylı olarak bu bulguyu desteklemektedir. Benzer şekilde, Dalğar (2011), Dolapçı (2013), Jerlinder, Danermark ve Gill (2010), Telef (2011) ve Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2007) cinsiyet faktörünün mesleki inanç ve zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik tutumu farklılaştırmadığını belirtmektedirler. Bu bulgu, öğretmenlik mesleğinde mesleki değer ve inançların toplumsal cinsiyet rollerinden bağımsız biçimde şekillenmesiyle ilişkili olabilir. Eğitim alanındaki profesyonel kimlik gelişimi, kadın ve erkek bireylere benzer etik ve pedagojik sorumluluklar yüklediğinden, cinsiyet temelli farklılıkların ortaya çıkmadığı düşünülmektedir. Bu bulgu, alanyazındaki benzer çalışmalarla tutarlıdır. Öğretmenlerin mesleki inanç ve tutumlarının cinsiyetten bağımsız olarak şekillendiği söylenebilir.

Zihinsel yetersizliği olan bir tanıdığa sahip olma durumuna göre mesleki inanç düzeylerinin anlamlı ve negatif yönlü bir farklılık gösterdiği bulunurken, zihinsel engelli

çocuklara yönelik tutum düzeylerinin ise anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu durum, engelli bireylerle doğrudan temasın öğretmen adaylarında idealize edilmiş meslek algısının yerini daha gerçekçi, kimi zaman da zorlayıcı deneyimlere bırakmasıyla açıklanabilir. Literatürdeki bazı çalışmalar (Atasoy, 2021; Block & Rizzo, 1995; Obrusnikova, 2008) bu temasın olumlu etkilerini ortaya koysa da bu farkın kişisel deneyimlerin niteliği (örneğin, bireyin engelli yakınıyla yaşadığı duygusal yük veya bakım sorumluluğu düzeyi), kültürel faktörler (toplumun engelliliğe yönelik algısı, sosyal destek düzeyi) ve sosyo-ekonomik koşullar (ailelerin kaynak ve destek erişimi) gibi etkenlerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, temasın her zaman olumlu tutumlar geliştirmede, deneyimin içeriği ve duygusal bağlamının mesleki inançlar üzerinde belirleyici olabileceği söylenebilir.

Katılımcıların sınıf düzeyi değişkenine göre mesleki inanç ve zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik tutumlarının anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Literatürde, sınıf düzeyinin mesleki inançlar ve zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik tutumlar arasındaki ilişkiyi bir arada ele alan bir çalışmaya rastlanılmamaktadır. Karademir ve ark. (2018) çalışmasında zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik tutumlar, Akbulut (2006) ise öğretmenlerin mesleki inançlarını incelemiştir. Bu çalışmalar, elde edilen bulgularla uyumludur. Ayrıca, araştırma bulgularını destekleyen diğer çalışmalar da mevcuttur (Açak ve ark., 2016; Kırımoğlu ve ark., 2017; Martin ve Kudlacek 2010). Sonuç olarak, sınıf düzeyinin öğretmen adaylarının mesleki inançları ve zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir. Bu durum, öğretmen adaylarının mesleki inanç ve tutumlarının sınıf düzeyinden ziyade psikolojik ve sosyo-kültürel faktörlerle şekillendiğini düşündürmektedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının yaş değişkeni ile mesleki inanç ve zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde, mesleki inançlar ve zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik tutumları bir arada ele alan bir çalışma bulunmamakla birlikte, bu iki değişkeni ayrı ayrı inceleyen çalışmalar mevcuttur. Uslusoy ve ark. (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da benzer şekilde yaş değişkenine bağlı olarak mesleki inançlarda anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. Ancak, bu bulgu, Çetin (2023) ve Tschannen-Moran ve Hoy (2001) tarafından yapılan araştırma ile çelişmekte olup, yaşın tutumlar ve mesleki inanç üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, Ünsal (2019) ve Fazlıoğlu ve Doğan (2013) da yaş değişkeni ile zihinsel

yetersizliği olan bireylere yönelik tutum ve mesleki inanç arasında anlamlı bir farklılık tespit etmişlerdir. Bu durum, yaşın mesleki inanç ve tutumlar üzerindeki etkisini farklı çalışmalarda farklı şekillerde değerlendiren literatürün varlığını ortaya koymaktadır. Bunun sebebinin, bireylerin eğitim süreçleri, deneyimleri ve mesleki gelişim düzeyleri gibi diğer faktörler tarafından etkilenildiğinin varsayılmasıdır.

Araştırmanın problem cümlesi doğrultusunda mesleki inancın zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik tutumu %41 oranında açıklama gücüne sahip olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde doğrudan ilgili özelliklerin konu odağında olan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak, bağımlı (Doğan ve Güney, 2024; Qiu ve ark., 2021; Sakallı ve Kerkez, 2023; Şekertağ ve Yılmaz, 2019; Uğraş ve Aslan, 2022) ve bağımsız (Atasoy ve Pekel, 2021; Sansi ve ark, 2021; Ergin ve Bozdağ, 2021; Karademir ve ark., 2018) değişkenlerin farklı özellikler ile ele alındığı araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmada tespit edilen sonuç doğrultusunda mesleki inancın zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik tutumu önemli düzeyde etkilediği ifade edilebilir. Mesleki inanç, zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik tutumların daha olumlu bir çerçevede şekillenmesini ve bu bireylerin toplumsal kabulünü artırmaya yönelik bir motivasyon kaynağını simgelemektedir. Sonuç olarak, mesleki inanç düzeyi yüksek olan beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının, zihinsel yetersizliği olan çocuklara karşı daha olumlu ve kapsayıcı tutumlar geliştirdikleri söylenebilir.

Çalışmanın sonuçları doğrultusunda, öğretmen yetiştirme programlarında mesleki inançların güçlendirilmesine yönelik düzenlemeler yapılması önerilmektedir. Bu kapsamda, “Kapsayıcı Beden Eğitimi ve Spor”, “Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor”, “Uyarlanmış Fiziksel Aktivite Uygulamaları” gibi derslerin zorunlu veya seçmeli biçimde müfredata dahil edilmesi yararlı olacaktır. Ayrıca, öğretmen adaylarının zihinsel yetersizliği olan bireylerle doğrudan etkileşim kurabilecekleri saha uygulamaları, gözlem stajları ve toplumsal hizmet projeleri aracılığıyla deneyim kazanmaları önerilmektedir. Bu tür uygulamalar, adayların kapsayıcı eğitim ortamlarında empati, iletişim ve pedagojik uyarılma becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacaktır. Gelecekteki araştırmalarda, bu tür programların uzun vadeli etkilerini inceleyen boylamsal ve kültürler arası karşılaştırmalı çalışmaların yapılması önerilmektedir. Bununla birlikte, araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir örneklem yöntemiyle belirlenmiştir. Bu durum, bulguların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Araştırma yalnızca nicel verilere dayandığından,

ileride nitel verilerle desteklenmiş karma desenlerin kullanılması, elde edilen bulguların daha derinlemesine yorumlanmasına katkı sağlayabilir.

Kaynaklar

- Açak, M., Karakaya, Y.E., Tan, Ç. & Coşkun, Z. (2016). Investigation of the attitudes of students from exercise and sports education for individuals with disabilities department toward individuals with disabilities. *Literature and History of Turkish or Turkic*. 11(19), 1-8.
- Adamakis, M., ve Zounhia, K. (2016). The Impact Of Occupational Socialization On Physical Education Preservice Teachers' Beliefs About Four Important Curricular Outcomes: A Cross-Sectional Study. *European Physical Education Review*. 22(3), 279-297
- Akbaş, D., Erkan, D., & Bayraktar, I. (2023). Özel Gereksinimi Olan Bireylerin Uzun Vadeli Sporcu Gelişim (LTAD) Modelinde İncelenmesi. *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*. 5(2), 35-48.
- Akbulut, E. (2006). Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleklerine İlişkin Öz Yeterlik İnançları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 3(2), 24-33.
- Aküzüm, C., & Akbulut, E. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlilik Algıları ile Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. (39), 74-91.
- Ammah, J. O., & Hodge, S. R. (2005). Secondary Physical Education Teachers' Beliefs and Practices in Teaching Students with Severe Disabilities: A Descriptive Analysis. *The High School Journal*. 89(2), 40-54.
- Atasoy, T. (2021). Özel Eğitim Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygı Düzeylerine Göre Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (İstanbul Örneği). *Journal Of Rol Sport Sciences*. 2(2), 45-56.
- Atasoy, T., & Pekel, A. (2021). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygıları ile Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 1(1), 51-62.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191–215.

- Block, E.M., & Rizzo, T.L. (1995). Attitudes and attributes of physical education teachers toward including students with severe and profound disabilities into fullerton regular physical education. *Journal of the Association for Persons with Severe Handicaps*. 20, 80-87.
- Bondurant, B.J. (2004). Teachers Attitudes Towards Inclusion. Unpublished Master's Thesis, California State University.
- Bryman, A., & Cramer, D. (2002). Quantitative data analysis with SPSS release 10 for Windows: A guide for social scientists. Routledge.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş. ve Çakmak, E. K. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri, Ankara: Pegem Akademi.
- Çapa, Y., Çakıroğlu, J., & Sarıkaya, H. (2005). Öğretmen Özyeterlik Ölçeği Türkçe Uyarlamasının Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Eğitim ve Bilim*. 30(137), 74-81.
- Çetin, D. (2023). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma/Bütünleştirme Uygulamalarına Yönelik Öz Yeterlik Algıları ile Mesleki Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi. Yüksek Lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Çiriş, V., & Uyar, M. B. (2023). Öğretmen Adaylarının Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Farkındalıklarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Örneği). *International Journal Of Eurasia Social Sciences*. 14(52), 573-587.
- Çolak, M., & Çetin, C., (2014). Öğretmenlerin Engelliliğe Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 29 (1), 191-211
- Çulhaoğlu-İmrak, H. (2009). Okul öncesi dönemde kaynaştırma eğitime ilişkin öğretmen ve ebeveyn tutumları ile kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda akran ilişkilerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Dalğar, G. (2011). Okulöncesi öğretmenlerinin ve okulöncesi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Doğan, H., & Güney, K. (2024). Öğretmenlerin Öz Yeterlik Algılarının, Mesleki İnanç ve Psikolojik Sağlık Üzerindeki Etkisi. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 4(2), 133-151.

- Dolapçı, S. (2013). Öğretmen adaylarının öz yeterlik algıları ve kaynaştırma eğitimine bakış açıları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ergin, M., & Bozdağ, B. (2021). Beden eğitimi öğretmenlerinin zihinsel yetersizliği olan öğrencilere ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 22(2), 1286-1310.
- Esentürk, O. K., & Güngör, N. B. (2020). The Effect of Peer-Mediated Adaptive Physical Activity Program on Problem Behaviors of Mentally Handicapped Students. *Journal of Education and Learning*, 9(3), 163-173.
- Fan, Y., Keating, X. D., Liu, J., Zhou, K., Shangguan, R., & Knipe, R. (2018). Development of a scale measuring Chinese preservice physical education teachers beliefs about the physical education profession. *Asia-Pacific Education Researcher*. 27(5), 365–372.
- Fazlıoğlu, Y., & Doğan, M. K. (2013). Öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 15(2), 223-234.
- Gençtürk, A. (2008). İlköğretim öğretmenlerinin öz-yeterlik algısı ve iş doyumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Güngör, N. B., Yılmaz, A., & İlhan, E. L. (2019). Yaşam kalitesi bağlamında özel bir sporcunun kazanımları: Ebeveyn görüşleri doğrultusunda bir durum çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(3), 421-443.
- Gürsel, F., (2006). Engelliler için beden eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin engellilere yönelik tutumlarına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 31 (31), 67-73.
- Hamer, M., & Chida, Y. (2009). Physical activity and risk of neurodegenerative disease: a systematic review of prospective evidence. *Psychological Medicine*. 39(1), 3-11.
- Hatipoğlu, H., Özcan, G. (2016). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zihinsel engelli çocuklara yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Jerlinder, K., Danermark, B., & Gill, P. (2010). Swedish Primary-school Teachers' Attitudes to Inclusion the Case of PE and Pupils with Physical Disabilities. *European Journal of Special Needs Education*. 25(1), 45-57.
- Karademir, T., Açak, M., Türkçapar, Ü., & Eroğlu, H. (2018). Beden eğitimi öğretmen adaylarının zihinsel engellilere yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(3), 103-112.
- Kaya, A., & İlhan, E. L. (2024). Özel Eğitim ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 2(01), 13-22.
- Kırımoğlu, H., Dalli, M., Yılmaz, A., & Say, M. (2017). Öğretmen adaylarının zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik tutum düzeylerinin incelenmesi (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği). *Journal of Human Sciences*. 14(4), 3116-3125.
- Lieberman, L. J., Houston-Wilson, C., & Kozub, F. M. (2002). Perceived barriers to including students with visual impairments in general physical education. *Adapted Physical Activity Quarterly*. 19(3), 364-377.
- Lumpe, A., Czerniak, C., Haney, J., & Belyukova, S. (2012). Beliefs about teaching science: The relationship between elementary teachers' participation in professional development and student achievement. *International Journal Of Science Education*. 34(2), 153-166.
- Martin, K., & Kudlacek, M. (2010). Attitudes of Pre-service Teachers in an Australian University towards Inclusion of Students with Physical Disabilities in General Physical Education Programs. *European Journal of Adapted Physical Activity*. 3(1), 30–48.
- Mestre, M. V., Carlo, G., Samper, P., Malonda, E., & Mestre, A. L. (2019). Bidirectional relations among empathy-related traits, prosocial moral reasoning and prosocial behaviors. *Social Development*. 28(3), 514-528.
- Metin, N. (2018). Okul öncesi kaynaştırma sınıfında öğretmen. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*. 2(2), 428-439.
- Morley, D., Bailey, R., Tan, J., & Cooke, B. (2005). Inclusive physical education: Teachers' views of including pupils with special educational needs in physical education. *European Physical Education Review*. 11(1), 84-107.

- Nalbant, S., & Dinç, M. (2024). Üniversite Öğrencilerinin Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*. 16(1), 18-37.
- Obrusnikova, I. (2008). Physical educators' beliefs about teaching children with disabilities. *Perceptual and motor skills*. 106(2), 637-644.
- Oğuz, A., & Topkaya, N. (2008). Ortaöğretim alan öğretmenliği öğrencilerinin öğretmen özyeterlik inançları ile öğretmenliğe ilişkin tutumları. *Akademik Bakış*. 14(1), 23-36.
- Özdiñç, Ö. (2005). Çukurova üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katilimin sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 3(2), 77-84.
- Özer, D., & Süngü, B., (2016). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Bakış Açısından “Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersi” Uygulamaları, *Hacettepe Journal of Sport Sciences*. 27 (1), 1–15
- Özmutlu, E. B. (2018). Öğretmenlerin mesleki inançları, mesleki inançlarının kaynakları ve mesleki inançlar temelinde öğretmen tiplerinin belirlenmesi. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Qiu, Q., Xie, Z., Xiong, Y., & Zhou, F. (2021). Belief change before and after the teaching practicum among Chinese pre-service ELT teachers. *Sage Open*, 11(1), 1-14.
- Richardson, V. (1996). The role of attitudes and beliefs in learning to teach. *Handbook of research on teacher education*, 2(102-119), 273-290.
- Sakallı, D., & Kerkez, F. İ. (2023). Examination of Pre-Service Physical Education Teachers' Beliefs on Physical Education Profession. *Turkish Journal of Sport and Exercise*. 25(3), 414-422.
- Sansi, A., Nalbant, S., & Ozer, D. (2021). Effects of an inclusive physical activity program on the motor skills, social skills and attitudes of students with and without autism spectrum disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 51(7), 2254-2270.
- Say, M. (2019). Gençlik ve spor il müdürlüğü yöneticilerinin mesleki benlik saygısı düzeylerine göre zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik tutumlarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

- Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2010). Teacher self-efficacy and teacher burnout: A study of relations. *Teaching and teacher education*, 26(4), 1059-1069.
- Solakumur, A. (2017). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile yansıtma yetenekleri arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Sullivan, E., & Masters-Glidden, L. (2014). Changing Attitudes Toward Disabilities Through Unified Sports. *American Association on Intellectual and Developmental Disabilities*, 52(5), 367-78.
- Süngü, B. (2012). Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının zihinsel engelli çocuklara yönelik tutumlarıyla ilgili bir ölçek geliştirme çalışması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Şahin, F., & Güldenoğlu, B. (2013). Engelliler konusunda verilen eğitim programının engellilere yönelik tutumlar üzerindeki etkisi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 214-239.
- Şekertağ, F., & Yılmaz, A. (2023). Covid-19 Sürecinde beden eğitimi öğretmenlerinin pedagojik bilgi ve beceri düzeyleri ile mesleki inançlarının iş performansına etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 12(2), 269-280.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*, United States: Pearson Education.
- Telef, B. B. (2011). Öğretmenlerin öz-yeterlikleri, iş doyumları, yaşam doyumları ve tükenmişliklerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(1), 91-108.
- Toy, S. N., & Duru, S. (2016). Sınıf öğretmenlerinin öğretmen öz yeterlikleri ile kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlik inançlarının karşılaştırılması. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 146-173.
- Tripp, A., Piletic, C., & Babcock, G. (2004). Including students with disabilities in physical education: General and adapted physical educators' attitudes and beliefs. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 21(2), 172-186.
- Tschannen-Moran, M., & Hoy, A. W. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and teacher education*, 17(7), 783-805.
- Tschannen-Moran, M., & Woolfolk Hoy, A. (2002, April). The influence of resources and support on teachers' efficacy beliefs. In annual meeting of the American Educational Research Association, New Orleans, LA.

- Tschannen-Moran, M., & Woolfolk Hoy, A. W. (2007). The differential antecedents of self-efficacy beliefs of novice and experienced teachers. *Teaching and Teacher Education*. 23(6), 944-956.
- Türk, N. (2009). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleklerine ilişkin özyeterlik düzeylerinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Uğraş, S., & Aslan, M. (2022). Beden eğitimi öğretmenlerinin WEB 2.0 içerik geliştirme yeterlilikleri ile uzaktan eğitim yeterlilikleri arasındaki ilişkide mesleki inancın aracı ve düzenleyici rolü. *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*. 5(2), 52-66.
- Uğraş, S., & Dindar M. D. (2019). Beden eğitimi öğretmenliği mesleki inanç ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. *ÇOMÜ Spor Bilimleri Dergisi*. 2(1), 23-34.
- Uslusoy, E. Ç., Gürdoğan, E. P., & Kurt, D. (2016). Hemşirelerde mesleki benlik saygısı ve meslektaş dayanışması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 7(1), 29-35.
- Ünlü, H. (2008). Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlikleri ve sınıf yönetimi davranışları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünsal, K. (2019). Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarında rol alan sınıf öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını yerine getirme durumları ile kaynaştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Ünsal, S. (2021). Öğretmenlik Mesleğinin Tanımı, Önemi ve Öğretmenlerin Değişen Rollerine Üzerine Nitel Betimsel Bir Araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 20(42), 1481-1504.
- Varol, B. (2007). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin öz yeterlilikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde
- Yaman, T. (2015). Beden eğitimi ve oyunun hafif düzey zihinsel engelli bireylerin sosyal beceri kazanımları üzerine etkisinin araştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Yaşın, İ., & İlhan, L. (2021). Beden eğitimi öğretmenlerinin zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik tutum profilleri. *Herkes İçin Spor ve Rekreasyon Dergisi*. 3(1), 30-35.

Yıldırım, A., & Yüksel, M. F. (2022). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik tutum ve farkındalık düzeylerinin belirlenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*. 5(2), 115-126.

Yılmaz, S. H., Yılmaz, B. H., & Erer, H. (2024). Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Tutum ve Farkındalık: Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 33(1), 160-173.